

Datum: 8. april 2020

Ukrepi Ministrstva za delo družino, socialne zadeve in enake možnosti

Na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti smo v okviru širšega Zakona o interventnih ukrepih za omilitev posledic epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) za državljane in gospodarstvo pripravili številne ukrepe, s katerimi bomo zajezili oziroma omilili posledice pandemije. **Zajeti smo poskušali različne skupine prebivalstva, med njimi tudi starejše, velike družine, socialno ogrožene, prav tako tudi zaposlene, samozaposlene in študente.** Ukrepi so bili v Državnem zboru Republike Slovenije že sprejeti, vendar še ne veljajo saj še niso bili objavljeni v Uradnem listu.

UKREPI ZA DELODAJALCE, DELAVCE IN UPOKOJENCE TER OPROSTITVE PLAČILA PRISPEVKOV

1. NADGRAJUJEMO ŽE SPREJETE REŠITVE IZ ZAKONA O INTERVENTNIH UKREPIH NA PODROČJU PLAČ IN PRISPEVKOV

Država bo delodajalcem povrnila izplačana nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo.

Nadomestila plač za zaposlene, ki so jih **delodajalci zaradi razmer na trgu kot posledice izbruha virusne epidemije iz poslovnih razlogov** napotili na začasno čakanje na delo, bo povrnila Republika Slovenija. Najvišje povračilo nadomestila delodajalcu je navzgor omejeno z zneskom v višini povprečne plače za leto 2019, ki je znašala 1.753,84 evrov (bruto).

Višina nadomestila plače delavcu, ki zaradi višje sile ne more opravljati dela, se izenačuje z višino nadomestila za delavce v času začasnega čakanja na delo, to je v višini 80% plače delavca iz zadnjih treh mesecev, vendar ne manj kot znaša minimalna plača (940,58 evrov bruto). Nadomestilo plače bo delodajalcem povrnila Republika Slovenija.

Po novem bodo tudi **delavci, ki so bili primorani ostati doma zaradi varstva otrok**, ker so se vrtci in šole zaprti oziroma ker varstva ni mogoče zagotoviti ali iz drugih objektivnih razlogov, ali **zaradi nezmožnosti prihoda na delo** zaradi ustavitve javnega prevoza ali zaradi zaprtja državnih mej, **upravičeni do 80% nadomestila plače in ne več zgolj 50%, kot je predvideno sedaj.** Tudi v tem primeru bo nadomestilo plače krila Republika Slovenija, pri čemer bo višina povračila navzgor omejena z zneskom v višini povprečne plače za leto 2019, ki je znašala 1.753,84 evrov (bruto).

Nobeno od omenjenih dveh nadomestil plače ne sme biti nižje od minimalne plače (940,58 evrov bruto), s čimer Vlada skuša še dodatno omiliti posledice pandemije za tiste z najnižjimi plačami.

Delodajalec, ki je neposredni ali posredni proračunski uporabnik in katerega delež prihodkov iz

javnih virov je nižji od 70 odstotkov, je upravičen do povračila nadomestila plače v deležu, ki je enak deležu njegovih prihodkov iz javnih virov.

So pa seveda tudi omejitve. Pravice do tega ukrepa ne bodo mogli uveljaviti

– neposredni ali posredni proračunski uporabnik, katerega delež prihodkov iz javnih virov je bil v letu 2019 višji od 70 odstotkov,

– delodajalec, ki opravlja finančno ali zavarovalniško dejavnost (delodajalci iz področja K iz standardne klasifikacije dejavnosti)

Do ukrepa bodo upravičeni tisti delodajalci, ki jim bodo prihodki v prvem polletju 2020 upadli za več kot 20% glede na isto obdobje leta 2019 in v drugem polletju 2020 niso dosegli več kot 50% rast prihodkov glede na isto obdobje leta 2019. V primeru, da ta pogoj ob redložitvi letnih poročil za leto 2020 ne bo dosežen, bo moral upravičenec naknadno vrniti celotno povračilo izplačanih nadomestil plače. V primeru, da delodajalec ni posloval v celotnem letu 2019, bodo do pomoči upravičeni tudi tisti, katerim so se za vsaj 25% zmanjšali prihodki v mesecu marcu 2020 glede na februar 2020 ali so se jim zmanjšali prihodki za vsaj 50% v mesecu aprilu ali maju 2020 glede na prihodke februarja 2020.

Delodajalci vlogo do povračil izplačanih nadomestil plače v elektronski obliki vložijo pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje.

OPROSTITEV PLAČILA PRISPEVKOV ZA SOCIALNO VARNOST ZA DELAVCE, KI SO NAPOTENI NA ZAČASNO ČAKANJE NA DELO ALI ZARADI VIŠJE SILE NE MOREJO OPRAVLJATI DELA

Delodajalci, katerim bo država povrnila nadomestila plače za delavce na začasnem čakanju na delo oziroma ne bodo delali zaradi višje sile, bodo upravičeni tudi do oprostitve plačila prispevkov za vsa socialna zavarovanja.

Prispevki za socialno varnost za delavce, ki prejemajo nadomestilo plače, ker so na začasnem čakanju na delo ali zaradi višje sile, ki je posledica obveznosti varstva otrok zaradi zaprtja vrtcev in šol in drugih objektivnih razlogov ali nemožnosti prihoda na delo zaradi ustavitve javnega prevoza ali zaprtja mej s sosednjimi državami, ne morejo opravljati dela, bodo od 13. marca do 31. maja plačani iz državnega proračuna.

Prispevke bodo delodajalci še vedno obračunali v skladu z veljavnimi predpisi, ne bo pa jih potrebno plačati, oproščeni pa bodo največ od nadomestila plače do višine povprečne plače za leto 2019, ki je znašala 1.753,84 evrov (bruto).

OPROSTITEV PLAČILA PRISPEVKOV ZA POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE TER KRIZNI DODATEK ZA ZAPOSLENE, KI PREJEMAJO PLAČO

Ukrep bo pripomogel k ohranitvi delovanja podjetij in zaposlitev v času epidemije koronavirusa, in sicer zato, ker se **delodajalca oprosti plačila prispevka zavarovanca in delodajalca za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za delavce v delovnem razmerju, ki klub epidemiji še naprej delajo in sicer za plačilo teh prispevkov od izplačane plače za delo v obdobju od 13. marca do 31. maja 2020** ter se s tem delno zmanjša obremenitve podjetij.

Oprostitev velja za tiste zavarovance, ki v času uporabe interventnih ukrepov po tem zakonu še naprej opravljajo delo in prejemajo plačo, prav tako pa se le-ta delodajalcu prizna tudi za čas, ko so zaposleni na dopustu in prejemajo nadomestilo plače v skladu drugim odstavkom 137. člena ZDR-1. Velja pa ta oprostitev samo za delavce v delovnem razmerju,

zaposlene v podjetjih v zasebnem sektorju s sedežem v Republiki Sloveniji, ne velja pa za zavarovance, katerih delodajalci so neposredni ali posredni uporabniki državnega proračuna.

Delodajalci, ki so oproščeni plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, vsakemu delavcu, ki dela in katerega zadnja izplačana mesečna plača ni presegla trikratnika minimalne plače, izplačajo mesečni krizni dodatek v višini 200 evrov, ki je oproščen plačila vseh davkov in prispevkov. Za mesec marec se izplača sorazmerni znesek.

Oproščeno plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v času uporabe ukrepov po tem interventnem zakonu v celoti poravnava Republika Slovenija, pri čemer se ohranijo pravice, ki izhajajo iz zavarovanja.

OPROSTITEV PLAČILA PRISPEVKOV ZA SAMOZAPOSELENE, DRUŽBENIKE, KMETE IN VERSKE USLUŽBENCE

Z navedenim ukrepom se z namenom pomoči gospodarstvu omogoča oprostitev plačila prispevkov za socialna zavarovanja za samozaposlene osebe, družbenike, kmete in verske uslužbence za obdobje od 13. 3. 2020 do 31. maja 2020.

Upravičenci bodo morali za pridobitev te oprostitve podati posebno izjavo, ki bo enotna za uveljavljanje izredne pomoči v obliki temeljnega dohodka ter za oprostitev plačila prispevkov. Izjavo bo potrebno posredovati preko informacijskega sistema Finančne uprave Republike Slovenije, v njej pa bo potrebno izjaviti, da oseba izpolnjuje pogoje za pridobitev izredne pomoči v obliki temeljnega dohodka, in da zaradi epidemije ne more opravljati dejavnosti ali jo opravlja v bistveno zmanjšanem obsegu.

Prispevke, ki bodo skladno s tem členom oproščeni, bo za upravičence plačala država, zato bodo upravičeni do vseh pravic iz zavarovanja, Zavodom pa se prihodki ne bodo zmanjšali, saj bo izpad krila Republika Slovenija.

ODLOG PLAČILA PRISPEVKOV ZA KMETE

Kmetje, ki so v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje vključeni na podlagi 17. člena ali pa petega odstavka 25. člena ZPIZ-2, **pa so upravičeni tudi do odloga prispevkov, če so v obvezno zavarovanje vključeni na podlagi opravljanja te dejavnosti** in ne izpolnjuje pogojev za vključitev v zavarovanje na katerikoli drugi zavarovalni podlagi in nima zaposlenih. Ukrep sledi ukrepu, ki ga je Zakon o interventnih ukrepih na področju plač in prispevkov že uvedel za samozaposlene osebe.

Odloži se lahko plačilo prispevkov za socialno varnost za mesec april, maj in junij 2020, le-ti pa morajo nato biti plačani do 31. 3. 2022, in sicer v enkratnem znesku ali pa obročno.

ENKRATNI SOLIDARNOSTNI DODATEK ZA UPOKOJENCE

V času izbruha epidemije korona virusa, ki je prizadel celotno prebivalstvo RS, so ena od ogroženih skupin tudi upokoјenci. Pravica do izplačila enkratnega solidarnostnega dodatka za upokoјence se tako določa prav z namenom, da se zagotovi **višja socialna varnost najšibkejših upokoјencev, katerih pokojnine so nižje od 700 EUR, brezposelnih prejemnikov nadomestil iz invalidskega zavarovanja. Dodatek bo izplačan 30. aprila, skupaj s pokojnino.**

Dodatek se bo izplačal v treh različnih višinah (300 EUR, 230 EUR in 130 EUR) v odvisnosti od višine pokojnine (do 500 EUR, od 500,01 do 600 EUR in od 600,01 EUR do 700 EUR), prejemek pa se ne bo všteval v dohodek za ugotavljanje upravičenosti do pravic iz javnih sredstev po zakonu, ki ureja socialno varstvene prejemke, saj je osnovni namen dodatka, izboljšanje socialnega položaja upravičencev. Prav tako od prejetega solidarnostnega dodatka ne bo

potrebno plačati dohodnine in prispevka za zdravstveno zavarovanje, dodatek pa tudi ne bo predmet izvršbe ali davčne izvršbe.

Solidarnostni dodatek bo prejelo 328.780 upravičencev. Med njimi so tudi prejemniki sorazmernega dela pokojnine, katerim se bo dodatek izplačal v sorazmernem delu, kot je določen za izplačilo pokojnino in brezposelni prejemniki nadomestila iz naslova invalidnosti.

UKREPI NA PODROČJU DRUŽINE (Starševsko varstvo in družinski prejemki)

Pandemija lahko v večjem obsegu ovira nemoteno oziroma redno delovanje centrov za socialno delo, ki med drugim vodijo tudi postopke v zvezi s pravicami po Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih. Prav tako izredne razmere vplivajo na možnost pravočasnega vlaganja vlog vlagateljev, saj npr. ni javnega prometa. Za nekatere zaposlene se v času izrednih razmer potrebuje prisotnost na delovnem mestu (npr. zdravstveni delavci, delavci v policiji, komunalni...), zato nimajo možnosti izrabiti očetovskega dopusta v polnem trajanju.

- 1. Rok za vlaganje vlog za priznanje pravic** po Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (npr. pravice do starševskega nadomestila, pomoči ob rojstvu otroka, dodatka za nego otroka.....) **se podaljša**, in sicer se šteje, da je vloga vložena pravočasno, če je vložena v mesecu, ki sledi mesecu prekinitve izrednih ukrepov po tem zakonu (Primer: vloga bi morala biti vložena npr. do 10. 4. 2020, konec izrednih razmer bo v maju 2020, vloga se bo štela za pravočasno, če bo vložena v juniju 2020).
- 2. Očetje lahko prekinejo očetovski dopust**, če se morajo v času izrednih razmer vrniti nazaj na delo in neizrabljen del očetovskega dopusta izrabijo kasneje (npr. zdravnik mora v času očetovskega dopusta nazaj na delo). Očetje morajo prekinitve javiti na pristojni center za socialno delo (lahko po elektronski pošti).
- 3. Poviša se dodatek za veliko družino**, da bodo vse velike družine, ki izpolnjujejo pogoje za pridobitev te pravice do konca epidemije, prejele višji dodatek za veliko družino, in sicer družine s tremi otroki 100 evrov višji dodatek (504,48 evrov), družine s štirimi ali več otroki pa 200 evrov višji dodatek (691,52 evrov). Povišan znesek ne bo izplačan hkrati z »rednim« dodatkom za veliko družino, temveč bo posebno nakazilo vsem upravičencem do dodatka za veliko družino. Za povišan del ni potrebno vložiti vloge. Izplačan bo konec aprila oziroma v začetku maja.

UKREPI NA PODROČJU UVELJAVLJANJA PRAVIC IZ JAVNIH SREDSTEV

Enkratni solidarnostni dodatek v višini 150 evrov bodo prejeli upravičenci do denarne socialne pomoči ali varstvenega dodatka za mesec april 2020. Dodatek bo izplačan na podlagi zakona predvidoma 30. aprila 2020, zato vlaganje vlog ni potrebno.

Vse pravice iz javnih sredstev (denarna socialna pomoč, varstveni dodatek, otroški dodatek itd.), **ki iztečejo 31. marca 2020, bodo avtomatično podaljšane za en mesec.** Pravica bo v primeru, da bodo izredni ukrepi še trajali, ob izteku ponovno avtomatsko podaljšana, vendar najdlje do izteka meseca, v katerem bodo izredni ukrepi s strani Vlada Republike Slovenije preklicani.

Roki za vlaganje vlog za priznanje pravic iz javnih sredstev in za sporočanje sprememb okoliščin, se podaljšajo. To pomeni, da če oseba ne bo vložila vloge za priznanje pravice ali sporočila spremembo v času, ko veljajo izredni ukrepi, bo lahko uveljavila pravico za nazaj. In sicer bo mogoče vložiti vlogo za priznanje pravice še cel koledarski mesec po mesecu, v katerem so iztekli izredni ukrepi.

Centri za socialno delo v letu 2020 po uradni dolžnosti ne bodo preverili upravičenosti do pravice do prispevka k plačilu družinskega pomočnika, oprostitev plačila socialno varstvenih storitev ter trajne denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka. Za navedene pravice to centri za socialno delo izvajajo enkrat letno na dan 1. april. Upravičenec lahko še vedno sporoči spremembo, na podlagi katere center za socialno delo odloči na novo.

Roki za dokazovanje namenske porabe izredne denarne socialne pomoči (30 dnevni rok za porabo in 45 dnevni rok za predložitev dokazil o namenski porabi), začnejo teči znova od dneva, v katerem bodo izredni ukrepi preklicani. Navedeno pomeni, da če bodo ukrepi preklicani 10. maja, bo mogoče izredno denarno socialno pomoč, izplačano 1. aprila, porabiti v roku 30 dni, ki začne teči z 10. majem.

Pri denarni socialni pomoči (smiselno tudi pri varstvenem dodatku in subvenciji najemnine) se v času trajanja izrednih ukrepov **premoženje**, razen prihranki in vrednostni papirji (s katerimi lahko posameznik hitro razpolaga), **ne upošteva**. S tem se omogoči upravičenost do denarne socialne pomoči tudi tistim, ki zdaj zaradi lastništva premoženja do denarne socialne pomoči niso bili upravičeni.

Za potrebe uveljavljanja pravic iz javnih sredstev se v času trajanja izrednih ukrepov in še nekaj časa po prenehanju le-teh (do 30. junija 2021), **uporabljajo vrednosti nepremičnin**, kot so veljale na dan 26. marec 2020.